

Dat de visserij een mannenwereld is, zal wellicht niemand tegenspreken.

In de meeste edities van HVB komen dan ook alleen maar mannenfoto's te staan: jonge binken die de visgronden trotseren, afgewisseld met stuurskijkende ouderen in de vergaderlokalen van de sector. Op de kaaïen vinden we dan weer de lassers en de branders, de truckers en de duikers, de mecaniciens en de vertegenwoordigers van scheepsmotorenfabrikanten. Mannen!

Dat belet uiteraard niet dat vrouwen meer dan hun steentje bijdragen om de visserij draaiende te houden. Maar het primaire werk, het varen, het vissen, het trotseren van de stormen en van de Britse controleurs, dat is altijd mannenwerk geweest.

NIEUWE REEKS

Altijd? Neen! HVB is de maritieme geschiedenis ingedoken en heeft er voor u de vrouwelijke zeevaarders uitgezocht, de vrouwelijke kapers en de vrouwelijke kapiteins.

Vanaf volgende maand krijgt u in dit blad de boeiende geschiedenis van — hoe moeten we ze noemen? — de zeevrouwen, de zeemeerminnen, de walkures, de visserinnen, de sirenen, de kaapsters, de zeeroverinnen, de stuurvrouwen, de scheepsmeisjes, de redsters en de heldinnen van de zee! Een nieuwe reeks: van de oudheid tot heden!

Zeevrouwen (I)

OP DE MIDDENBERM van de Oostendse Koninginnelaan staan vier kolos-saal grote beelden (1) waarvan er één naar de visserij verwijst. De lezers die de foto van dat vissersbeeld op volgende bladzijde (en op de omslag van dit HVB) aandachtig bekijken zullen zien dat de afgebeelde visser geen mansfiguur is, maar een meissie.

Uiteraard heeft dat minder met de realiteit op zee te maken, dan met een begrijpelijke voorkeur van mannelijke beeldhouwers om meisjesmodellen in het atelier binnen te halen.

DIE BEELDHOEWERS ZULLEN niet graag toegeven dat die voorkeur voor meisjesmodellen genetisch (en genitaal) bepaald is. Ook dat valt licht te begrijpen. Daarom heeft de kunstensector een aantal zogenaamd wetenschappelijke disciplines ontwikkeld die luisteren naar respectabele namen als daar zijn: kunstgeschiedenis & esthetica. Daarin worden theorieën gepromoot die ons o.a. laten geloven dat de perverse voorkeur van die kunstenaars niets met sex, maar alles met Eeuwige

Schoonheid en Esthetische Traditie te maken heeft.

Visserinnen

Maar we wilden het eigenlijk niet over kunst hebben en nog minder over het seksleven van de kunstenaar. Ons is het om de zeevaart te doen.

Het is oud HVB-redacteur Jef Klausing die ons destijds op het beeld van die Oostendse visserin wees. Het was in de tijd dat lichtmatroos Carine Ulin zich voor het eerst op het monsterkan-

toor aanbood om aan boord van de O 369 *Attila* ter visserij te trekken. Wij wilden toen van Jef weten welke precedents er waren. En hij wees ons olijk op het bestaan van dat beeld. Dat ons vervolgens inspireerde om eens verder te gaan kijken. Zo konden we gemakkelijk het levensverhaal van de clandestiene Oostendse visserin Liliane Saudemont (2) heroprakelen. In het buitenland vonden we een en ander over de varende visserin Scarlett Le Corre die bovendien vicevoorzitter is van de plaatselijke producentenorganisatie. (3) Maar ook de 'schone letteren' hielpen ons verder. In 'De laatste visschers' (1940) een boek van de Vlaamse auteur Gaston Duri-breux vonden we verwijzingen naar andere visserinnen uit de Vlaamse visserijgeschiedenis: *'Voeger jaren, als men zes maanden op de IJslandvaart wegbleef, ging de vrouw soms in zee. Of als een schipper gebleven was en de*

zoon te jong om te varen, dan nam de vrouw zoolang het gezag van de boot in handen.'

Wat we toen ook leerden dat vrouwelijke vissers in Nederland geen unicum meer zijn. Het was overigens ook in die tijd dat een aantal vissersvrouwen in Vlaanderen en in Nederland probeerden een eigen organisatie op poten te zetten. Die in Nederland zijn daar wel degelijk in geslaagd, maar in de Vlaamse sector liet het initiatief het testosterongehalte op de kaaien meteen hoge pieken scheren en de sectortop slaagde er daarmee moeiteloos in het veelbelovende project de grond in te boren.

Maar dit blad deed nog meer. We lieten oud-vishandelaar Richard Quaegebeur aan het woord over de Oostendse viswijven (4); we interviewden Réjane Gyssens (5), de eerste moderne Vlaamse vrouwelijke kapitein ter lange omvaart; wijlen Pierre Govaert bezorgde ons een essay over 'De vrouw in de visserij' (6) en we organiseerden een rondetafelgesprek met vissersvrouwen.(7) Daarenboven

vertaalden we ook een stuk dat ging over de moedige vrouwen aan boord van de klippers. (8) Inmiddels hebben we nog een pak studie- en zoekingswerk afgevoerd en kunnen we u vanaf volgende maand een prachtige geschiedenis van de zeevrouwen presenteren, van de oudheid tot nu, de legenden, de verhalen en de waar & echt gebeurde feiten. En dat alles vanaf volgende maand in HVB. (fv)

(1) De beeldengroep telde oorspronkelijk acht beelden van Jules Lagae die ze in 1904 ontwierp ter versiering van het Oostendse postkantoor. Vier ervan overleefden het geweld van WO II. Ze werden later door Paul Perneel gerestaureerd en in 1984 op hun nieuwe bestemming geplaatst. Elk van die beelden verwijst naar een sector die met de post te maken heeft: telefonie & telegrafie; posten en spoorwegen; industrie & handel; visserij en zeevaart.

(2) 'De enige, maar niet de eerste', in HVB XII, 1998, p. 30.

(3) 'Leidinggevende visserin in Frankrijk', in HVB XII, 1998, p.32.

(4) Richard Quaegebeur, 'Ik heb ze gekend, de Oostendse visvrouwen', in HVB IV, 1998, p.25.

(5) in HVB I, 1991, p.40.

(6) Pierre Govaert, 'De vrouw in de visserij', II, 1993, p.26.

(7) 'De vrouwen van de vissers van de ronde tafel' in HVB VII, 2000, p.22.

(8) in HVB X, 1997, p.11.

